

- A.V. Stavyskyi, Yu. M. Rashkevych, Zh.V. Talanova. K.: TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady», 100 [in Ukrainian].
- OECD. (2019). Providing quality Early Childhood Education and Care: Results from the Starting Strong Survey 2018, TALIS. Paris: OECD Publishing [in English].
- Prullage, G. S. Competency-Based education and continued competency. In Comprehensive neonatal nursing care. Springer Publishing Company. 2019 [in English].
- Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union [in English].
- Rudick, K., Valdivia, C.Q., Hudachek, L., Specker, J., & Goodboy, A.K. (2019). A communication and instruction approach to embodied cultural and social capital at a public, 4-year university. *Communication Education*, 68 (4), 438–459 [in English].
- Shvardak, M.V. (2021). Poniatino-katehoriialnyi aparat systemy pidhotovky maibutnikh kerivnykiv ZZSO do zastosuvannia tekhnolohii pedahohichnoho menedzhmentu [Conceptual-categorical apparatus of the system of training future managers of general secondary education institutions for the application of pedagogical management technologies]. *Sciences of Europe*, 63(4), 21-24 [in Ukrainian].

УДК 37.091.33:378:373.3.011.3-051(045)

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(23\).2023.120-128](https://doi.org/10.35387/od.1(23).2023.120-128)

Рябець Діана Василівна –
здобувачка ступеня доктора
філософії (PhD) спеціальності
015 «Професійна освіта (за
спеціалізаціями)» Мукачівського
державного університету

Riabets Diana – PhD Student by
Specialty 015 «Professional
education (by specializations)» of
the Mukachevo State University

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9612-0837>

E-mail: dianaryabec97@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: МОЖЛИВОСТІ ЗАСОБІВ ФАСИЛІТАЦІЇ

Анотація. У статті проаналізовано методи фасилітації, які можна використовувати для навчання майбутніх педагогів. Обґрунтовано, що ефективність професійної підготовки визначається змістом освітніх програм і застосуванням активних методів навчання в роботі зі здобувачами вищої освіти. Наголошено, що особливої актуальності набувають методи фасилітації, потенціал яких сприяє актуалізації внутрішніх механізмів особистісного розвитку та самовдосконаленню майбутніх учителів. Визначено, що усі методи можна класифікувати в залежності від застосування на різних етапах роботи зі здобувачами освіти. Запропоновано класифікацію методів на етапі знайомства: вправи, спрямовані на повторення імені; вправи

спрямовані на запам'ятовування імені за допомогою асоціації чи цікавого факту; вправи, які допомагають більше дізнатись один про одного. Методи на етапі очікувань поділено на такі групи: метафоричні, ґрунтовні, дієві, засновані на безпосередній взаємодії учасників. Детально розкрито зміст методів фасилітації, спрямованих на роботу з темою лекції. Розглянуто метод консенсусу, «Світове кафе», «Відкритий простір», «Позитивний конфлікт». Використання цих методів підвищує залученість і зацікавленість учасників в процесі і результаті групової роботи; збільшує швидкість і точність інформаційного обміну; розкриває потенціал кожного учасника; створює умови для генерації нових креативних ідей; приймає узгоджені управлінські рішення. Здійснено аналіз застосування методів на практиці, розглянуто переваги групової роботи та визначено ефективність методів фасилітації при підготовці майбутніх учителів початкових класів. Організація групової роботи за допомогою методів фасилітації сприяє інтеграції різних точок зору, розвитку вміння у майбутніх учителів початкових класів знайти вихід з найскладніших ситуацій.

Ключові слова: фасилітація; фасилітатор; методи фасилітації; учитель початкових класів.

Riabets Diana

TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS BY MEANS OF FACILITATION

Abstract. The article analyzes the facilitation methods that can be used to train future teachers. The effectiveness of the implementation of professional training is determined by the content of educational programs and the use of active learning methods in working with higher education students. It is emphasized the particular relevance of facilitation methods, the potential of which contributes to the actualization of internal mechanisms of personal development and self-improvement of future teachers. It has been determined that all methods can be classified depending on their application at different stages of work with students. It was defined that they can be classified into such groups as: exercises aimed at repeating the name; exercises aimed at memorizing the name through association or an interesting fact; exercises that help to learn more about each other. Methods at the stage of expectations are divided into the following groups: metaphorical, thorough, effective, and based on direct interaction between participants. The content of the facilitation methods aimed at working with the topic of the lecture is described in detail. The consensus method, the World Cafe, Open Space, and Positive Conflict are considered. The use of these methods increases the involvement and interest of participants in the process and outcome of group work; increases the speed and accuracy of information exchange; reveals the potential of each participant; creates conditions for generating new creative ideas; makes coordinated management decisions. The article analyzes the application of the methods in

practice, considers the advantages of group work and determines the effectiveness of facilitation methods in the training of future primary school teachers. The organization of group work with the help of facilitation methods contributes to the integration of different points of view, the development of the ability of future primary school teachers to find a way out of the most difficult situations.

Key words: *facilitation; facilitator; facilitation methods; primary school teacher.*

Постановка проблеми, її актуальність. Події, які відбуваються в Україні, зокрема вторгнення російських військ на українську землю, тимчасово окуповані території, бойові дії, призвели до колосальних змін не тільки в економіці, екології та інших сферах життя, а й в освіті на всіх її рівнях, особливо на рівні вищої освіти. Перехід до онлайн та змішаної форм навчання дають освітянам ряд викликів: пошук нових методів, форм, технологій навчання. Означена тенденція обумовила необхідність систематичного збагачення підготовки майбутніх учителів новими напрямками, які реалізуються як за рахунок зовнішніх, так і внутрішніх змін, спрямованих на розвиток та модифікацію методів роботи з групою. У цьому контексті актуальною є фасилітація як один із методів інтерактивного навчання.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Поняття «фасилітація» є відносно новим у педагогічному просторі, проте його поширення привело до наукового осмислення та інтенсивного включення в наукову лексику таких понять як: фасиліативність особистості (М. Казанжи); екопсихологічна фасилітація (П. Лушин); соціальна фасилітація (К. Роджерс, В. Фрейберг); фасилітаційний вплив (А. Гельбак, О. Кондрашихіна); педагогічна фасилітація (М. Швардак); фасилітаційна позиція (О. Фісун); фасилітайна педагогічна дія (Н. Носова); фасилітаційна взаємодія (Р. Шаповал).

Етапи та динаміку фасилітації досліджували О. Кондрашихіна, Л. Петровська, Т. Сорочан, методи та технології фасилітації розглянуто у працях І. Авдєєвої, Є. Борисенко, Є. Врублевської, О. Галицян, Н. Трамбовецька, О. Фісун, С. Хілько, А. Хоменко. Не дивлячись на велику кількість досліджень, на сьогодні недостатньо досліджено засоби фасилітації для підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Мета публікації – проаналізувати методи фасилітації та їх використання у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність реалізації професійної підготовки визначається змістом освітніх програм та застосуванням активних методів навчання в роботі зі здобувачами вищої освіти. Особливої актуальності набувають методи фасилітації, потенціал яких сприяє актуалізації внутрішніх механізмів особистісного розвитку та самовдосконаленню майбутніх учителів. Слід додати, що у міжнародній практиці, за даними International Association of Facilitators, нараховується

понад п'ятисот різних методів фасилітації. Проте і ця цифра не є вичерпною, оскільки практикуючі фасилітатори створюють нові методи та техніки фасилітації.

Фасилітація ефективна за умови, коли: група студентів активна і кожен учасник бажає висловити свою думку, або навпаки, пасивна; допомагає розкрити потенціал кожного учасника; є необхідність отримання альтернативних поглядів для вирішення певного завдання; вирішуються конфлікти. Власне фасилітація передбачає: індивідуальний підхід до кожного здобувача вищої освіти; створення позитивного простору, який передбачає справедливість, довіру, повагу, толерантність; створення особливого комфортного мікроклімату, який полегшує навчання. Під час використання методу фасилітації здобувач освіти засвоює рівно стільки, скільки в нього виникло питань, наскільки він був активним в освітньому процесі. Ніякий емоційний і логічно побудований виклад матеріалу не дає бажаного ефекту, якщо учасники були пасивними слухачами, які лише присутні на лекції та машинально фіксують її зміст (Нестеренко, 2014, с. 250).

У процесі навчання використання методів фасилітації дає можливість викладачу керувати процесом засвоєння нових знань, змушувати здобувачів освіти не просто пасивно сприймати та запам'ятовувати інформацію, а й бути активними учасниками освітнього процесу. Саме так вони вільно обмінюються думками не тільки один з одним, а й з викладачем. Така ситуація сприяє створенню на занятті позитивної, емоційно-насиченої атмосфери, розвитку мислення, вмінню аналізу щодо отриманої інформації, аргументації власної думки, здатності чути і поважати думку іншого (Березка, 2018, с. 320).

У сучасному українському освітньому просторі найбільш уживаними є такі фасилітаційні методи: «Технологія відкритого простору» (Open Space Technology), «Пошук майбутнього» (Future Search), «Динамічна фасилітація» (Dynamic Facilitation), «Світлове кафе» (World Cafe), «Позитивно-орієнтоване дослідження» (Appreciative Inquiry), «Фокусована бесіда» (Focused Conversation), «Фасилітована дискусія/Консенсус» (Consensus Workshop), «Групове дослідження» (Group Study), «Метод кейсів» (Case Study), «Моделювання» (Simulation) (Адамська, 2021, с. 13). Фасилітаційними за своєю суттю можна вважати групову роботу та інтерактивні методи – мозковий штурм, рольову гру, аналіз проблемних ситуацій.

Організація групової роботи за допомогою методів фасилітації сприяє інтеграції різних точок зору, розвитку вміння у майбутніх учителів початкових класів знайти вихід з найскладніших ситуацій. Адже всі учасники зі своїми навичками і досвідом включені в організовану взаємодію, мають можливість активно висловлюватися, вчаться розуміти і приймати один одного.

С. Кейнер привертає увагу до таких переваг спільної групової роботи: участь беруть усі члени групи; учасники дають один одному можливість обмірковувати репліки і висловитися до кінця; протилежні точки зору мирно співіснують в рамках однієї дискусії; сторони заохочують один

одного навідними запитаннями; кожен член групи намагається уважно слухати того, хто говорить; учасники вслухаються в репліки один одного, оскільки знають, що їх власні слова будуть також почуті; кожен з членів групи висловлюється під час обговорення складних питань; усі знають точки зору один одного; учасники можуть точно відтворити точки зору один одного, навіть якщо вони з ними не погоджуються; учасники утримуються від обговорень за спиною інших людей і в кулуарах; учасники налаштовані відстоювати свою думку, навіть якщо вона не збігається з думкою керівника; проблема не вважається вирішеною, поки всі, кого вона стосується, не усвідомлюють аргументацію вирішення; коли обговорюється угода, передбачається, що рішення відображає широкий спектр інтересів учасників (Кейнер, 2014, с. 310).

Спостереження за освітнім процесом у закладі вищої освіти підтверджують, що використання методів фасилітації у навчанні здобувачів освіти сприяє створенню позитивного простору, який передбачає справедливість, довіру, повагу, толерантність, комфортний мікроклімат на заняттях. Таке середовище полегшує навчання та забезпечує індивідуальний підхід до кожного студента. Фасилітативні методи дають можливість аналізувати актуальні теми з соціальної, економічної та екологічної проблематики, обговорювати гострі питання, ділитися особистими емоціями та досвідом їх вирішення (Чайковська, 2023, с. 1022).

Існує велика кількість методів фасилітації, але ми зупинимося на найбільш розповсюдженіших та популярних методиках, а саме на класифікації методів фасилітаторки та супервізорки міжнародного пулу фасилітаторів Колегії ім. Теодора Хойсса Н. Трамбовецької. Тренерка поділяє методи в залежності від застосування на різних етапах проведення тренінгу. Так, *для етапу знайомства* вона дає таку класифікацію вправ і методів: вправи, спрямовані на повторення імені («Снігова куля», «Ім'я та рух» чи «Тік-так» тощо); вправи, спрямовані на запам'ятовування імені за допомогою асоціації чи цікавого факту («Історія імені», «Острів», «Прикметник на першу літеру імені» тощо); вправи, які допомагають більше дізнатись один про одного: на знаходження спільного («Дві руки», «Побачення нашвидку», «3 спільні факти», «Групи за цінностями»). Означені вправи можна виконувати за допомогою як вербальної, так і невербальної комунікації: для пізнання інформації («Дві правди», «3 факти про себе», «Вікно» тощо).

Кількість методик, які можна використовувати для *з'ясування очікувань*, так само дуже велика. Умовно їх можна класифікувати таким чином:

- метафоричні («Семінарська кухня» (візуалізація очікувань через метафору кухні), «Дорога в майбутнє», «Будинок») (обидві методики передбачають аналіз того, що я вже маю, чого хочу дізнатись, які маю побоювання);

- ґрунтовні (лист очікування, методика «Таємно»);

- дієві (визначають, що учасник хоче, що він може для цього сам зробити, а також, надають учасникам певні можливості, наприклад,

методики «Попит і пропозиція», «Табу»);

- засновані на безпосередній взаємодії учасників (інтерв'ю, «Чотири кути») (Трамбовецька, 2015, с. 350-352).

Для *фасилітування* роботи над темою тренінгу, уроку чи лекції досить часто використовують такі методи як: «Світове кафе», методика номінальних груп, метод консенсусу, «Відкритий простір», «Позитивний конфлікт», метод Волта Дісней, дерево проблем/рішень тощо.

Розглянемо більш детально деякі з запропонованих методів.

Метод «Світове кафе» є поширеним і відомим у сучасній науці та практиці, передбачає збір інформації, обмін думками великої кількості людей, використовується як спосіб створення живої дискусії щодо питань основної теми наради або конференції. Метод застосовується для великих груп для обговорення комплексного питання, актуального для організації (наприклад, прийняття корпоративних цінностей або розробка програми управління талантами). Упроваджується в такій послідовності:

1. Заздалегідь визначено та узгоджено основну тему обговорення та підтеми/питання обговорення на столах (3–5 підтем).

2. Учасники розподіляються за групами, подаються основна тема обговорення та питання, які обговорюватимуться на столах.

3. Пропонується окремим учасникам взяти на себе роль «господаря» круглого столу, до якого приходитимуть у гості групи (кому тема цікава і він готовий весь час працювати в ній).

4. Учасники розходяться по круглих столах та обговорюють зазначене там питання. «Господар» – фіксує всі озвучені ідеї на аркуші фліпчарту. Потім учасники встають та йдуть за інший стіл, а «господарі» залишаються за своїм столом постійно.

5. При приході наступної групи за круглий стіл, господар коротко розповідає, що було та які ідеї озвучила попередня група(и). Далі учасники розмовляють на заявлену тему, а хазяїн усе фіксує.

6. Проходить кілька раундів роботи зі зміною столів групами (3–5 раундів).

7. Підбиття підсумків – «господарі» круглих столів резюмують дискусії за своїми столами на всіх учасників. Можливий додатковий етап із відбором та оцінкою ідей.

Метод «Позитивний конфлікт» допомагає здобувачам вищої освіти навчитися правильно конфліктувати та приймати групові рішення. А для цього учасникам необхідно поглянути на минулий негативний досвід і критично його оцінити. Приклад опрацювання ситуації «Позитивний конфлікт»: попросіть учасників пригадати конфлікти, що траплялися в їхньому житті, записати їх у зошит (без імен і деталей, лише суть), а потім записати навіпроти кожного конфлікту число: 1 = конфлікт, із яким я впорався добре; 2 = конфлікт, із яким я впорався не дуже добре; 3 = конфлікт, із яким я впорався погано. Передбачте на виконання вправи декілька хвилин. Можна також об'єднати учасників у групи або пари з тими учасниками, яким вони довіряють із подальшим обговоренням того, як би вони та інші учасники діяли під час конфлікту у ситуації, що склалася, а

також запропонувати сформулювати 2–3 рекомендації для ефективного врегулювання конфліктів.

Метод консенсусу ще називають методом ухвалення рішення. За Біллом Стейплзом, він є безпрограшним, оскільки уможлиблює не лише включеність усіх членів спільноти, але й випрацювання узгоджених правил і процедур. Наведемо характеристики основних елементів методу:

- контекст (потрібно зрозуміти, навіщо необхідна ця фасилітація – яке ключове питання та якого результату необхідно досягнути);
- мозковий штурм (на цьому етапі кожен учасник індивідуально записує 5-10 відповідей на головне запитання, винесене в контексті, а потім у парах або групах обговорюють їх та обирають важливі ідеї, записують їх на аркушах; кожна група готує 2-3 картки з найбільш оригінальними ідеями та фіксує їх на стіні);
- кластеризація (на цьому етапі необхідно сформувати декілька ідей (парна кількість), які групуються, додати тимчасові назви кожному кластеру (нейтральний символ, наприклад, квадрат, коло, зірочка тощо);
- найменування (пропонується назвати ці згруповані кластери. Дайте їм назви, які відповідають на основне запитання);
- рішення (забезпечується сфокусованість групи на досягнутому консенсусі, перехід до планування активностей із чіткими дедлайнами та відповідальними особами).

Такі методи, як «Позитивний конфлікт», «Дерево очікувань», «Основні норми взаємодії», «Мій настрій», метод консенсусу, були застосовані під час викладацької практики на базі Мукачівського державного університету при проведенні онлайн-тренінгу «Фасилітація в умовах НУШ» із майбутніми вчителями початкових класів. Слід зазначити, що здобувачі освіти у такий спосіб краще зрозуміли саме поняття фасилітації та засвоїли принципи роботи вчителя-фасилітатора. Із власного досвіду можна стверджувати, що обрані нами фасилітаційні методи роботи надають прекрасну можливість для формування навичок креативного мислення. Саме тут здобувачі освіти мають можливість набути вмінь створювати довірливу атмосферу, висловлювати свої думки та формулювати гіпотези, усвідомлювати й трансформувати негативні емоційні та поведінкові реакції, моделювати стратегії подолання різноманітних бар'єрів без запуску механізмів психологічного захисту, будувати щирі стосунки та підвищувати особисту відповідальність тощо (Швардак, 2015, с. 179).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, проаналізувавши методи фасилітації, можемо сказати, що завдяки їх використанню справді підвищується залученість і зацікавленість учасників в процесі і результаті групової роботи; збільшується швидкість і точність інформаційного обміну; розкривається потенціал кожного учасника; створюються умови для генерації нових креативних ідей; приймаються узгоджені управлінські рішення. Саме застосування фасилітаційних методів у навчанні майбутніх учителів початкових класів забезпечує навчання в дії та сприяє формуванню професійних навичок, необхідних

майбутньому вчителю для навчання школярів початкової школи.

Тому *подальша робота* буде спрямована на розробку курсу лекцій і тренінгів з фасилітації для майбутніх учителів початкових класів.

Список використаних джерел

- Адамська, З. М. (2021). Методи фасилітації у дистанційній освіті майбутніх психологів. *Методологічні, теоретичні та практичні проблеми: матеріали третьої Міжнар. наук. інтернет-конф. 16 березня 2021 р., м. Дрогобич*, 9–15. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/18472/1/konferencia2021.pdf>
- Березка, С. (2018). Використання методів фасилітації у соціально-психологічному тренінгу: практичні аспекти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 4 (96), 318-328. URL: <http://gnvp.ddpu.edu.ua/article/view/196208>
- Кейнер, С. (2014). Керівництво фасилітатора: як привести групу до ухвалення спільного рішення. Київ: Видавництво Дмитра Лазарева, 328.
- Нестеренко, В. В. (2014). Фасилітативна підтримка студентів у процесі їхньої самореалізації і саморозвитку як суб'єктів самостійної навчальної діяльності *Збірник наукових праць Педагогічні науки*. Херсон, 65, 248-254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2014_65_49
- Трамбовецька, Н. та ін. (2015). Ідеї. Натхнення. Рішення... *Посібник для тренерів неформальної освіти*. Київ: Інша освіта, 102. URL: https://insha-osvita.org/wp-content/uploads/2020/12/Handbook-for-Trainers2_IO-1.pdf
- Чайковська, Г. Б. (2023). Використання методів фасилітації в навчанні майбутніх учителів початкової школи сталому розвитку. *Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 16-18 березня 2023 року, м. Харків*. 1021-1024. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/29187/1/Chajkovska_zbirnuk_conf_Psux_ped.pdf
- Швардак, М. В. (2015). Фасилітація у процесі формування творчої особистості майбутнього педагога. *Професійна підготовка майбутнього педагога в умовах сучасної освітньої парадигми: монографія*. Київ: Кондор. 175-183. URL: https://www.researchgate.net/profile/Marianna-Shvardak/publication/359602572_Fasilitacia_u_procesi_formuvanna_tvorcoi_osobistosti_majbutnogo_pedagoga/links/6244b66557084c718b7717bd/Fasilitacia-u-procesi-formuvanna-tvorcoi-osobistosti-majbutnogo-pedagoga.pdf

References (translated and transliterated)

- Adamska, Z.M. (2021). Metody fasylitatsii u dystantsiinii osviti maibutnih psykholohiv [Methods of facilitation in distance education of future psychologists]. *Metodolohichni, teoretychni ta praktychni problemy*,

- Drohobych, 9–15 [in Ukrainian].
- Berezka, S. (2018). Vykorystannia metodiv fasylyitatsii u sotsialno-psykholohichnomu treninhu: praktychni aspekty [The use of facilitation methods in social-psychological training: practical aspects]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 318-328 [in Ukrainian].
- Chaikovska, H.B. (2023). Vykorystannia metodiv fasylyitatsii v navchanni maibutnikh uchyteliv pochatkovoï shkoly stalomu rozvytku [The use of facilitation methods in the training of future elementary school teachers on sustainable development]. *Materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Materials of the VI International Scientific and Practical Conference]*. Kharkiv, 1021-1024 [in Ukrainian].
- Keiner, S. (2014). Kerivnytstvo fasylyatora: yak pryvesty hrupu do ukhvalennia spilnogo rishennia [Facilitator's guide: how to lead the group to a common decision]. Kyiv [in Ukrainian].
- Nesterenko, V.V. (2014). Fasylyiatyвна pidtrymka studentiv u protsesi yikhnoi samorealizatsii i samorozvytku yak subiektiv samostiinoï navchalnoi diïalnosti [Facilitative support of students in the process of their self-realization and self-development as subjects of independent educational activity]. *Zbirnyk naukovykh prats Pedahohichni nauky*. Kherson, 248-254 [in Ukrainian].
- Shvardak, M.V. (2015). Fasylyitatsiia u protsesi formuvannia tvorchoï osobystosti maibutnoho pedahoha [Facilitation in the process of forming the creative personality of the future teacher]. *Profesiina pidhotovka maibutnoho pedahoha v umovakh suchasnoi osvithoi paradyhmy*. Kyiv, 175–183 [in Ukrainian].
- Trambovetska, N. ta in. (2015). Idei. Natkhnennia. Rishennia... [Inspirational. Ideas. Solutions...]. *Posibnyk dlia treneriv neformalnoi osvity*. Kyiv [in Ukrainian].

УДК 37.018

DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(23\).2023.128-142](https://doi.org/10.35387/od.1(23).2023.128-142)

Шахрай Тетяна Олексіївна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Shakhray Tetiana – Candidate of Historical Sciences, Senior Researcher, Doctoral Candidate of the Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-7496-1735>

E-mail: tata4-10@ukr.net

СУЧАСНІ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ПЕДАГОГА

Анотація. Оглядова стаття присвячена вивченню актуальних підходів до підготовки педагогічних кадрів. Доведено, що освіта є складним та багатогранним процесом, який підлягає постійним змінам і